

Kasbiy identifikatsiya jarayonida o'qituvchi shaxsining o'zini anglash va kasbiy o'sish mexanizmlari

Gulbahor Ortiqaliyevna Bekberdiyeva
gulbahorbekberdiyeva@gmail.com
University of Business and Science

Annotatsiya: Mazkur maqolada kasbiy identifikatsiya jarayonida o'qituvchi shaxsining o'zini anglash va kasbiy o'sish mexanizmlarining pedagogik-psixologik jihatlari tahlil etilgan. Unda o'qituvchining kasbiy o'zini anglash jarayoni, kasbiy refleksiya, motivatsiya hamda uzluksiz o'zini rivojlantirishning ta'lim samaradorligiga ta'siri yoritilgan. Shuningdek, kasbiy identifikatsiya va kasbiy o'sish o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik ochib berilib, zamonaviy ta'lim sharoitida o'qituvchi shaxsini rivojlantirishning muhim omillari asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: kasbiy identifikatsiya, o'qituvchi shaxsi, o'zini anglash, kasbiy o'sish, kasbiy refleksiya, uzluksiz ta'lim, pedagogik rivojlanish

Mechanisms of self-awareness and professional growth of a teacher in the process of professional identification

Gulbahor Ortikaliyevna Bekberdiyeva
gulbahorbekberdiyeva@gmail.com
University of Business and Science

Abstract: This article examines the pedagogical and psychological aspects of teachers' self-awareness and the mechanisms of professional growth in the process of professional identification. The role of professional reflection, motivation, and continuous self-development in enhancing the effectiveness of teaching activities is highlighted. The interrelation between professional identification and professional growth of teachers is substantiated in the context of modern educational requirements.

Keywords: professional identification, teacher personality, self-awareness, professional growth, professional reflection, lifelong learning, pedagogical development

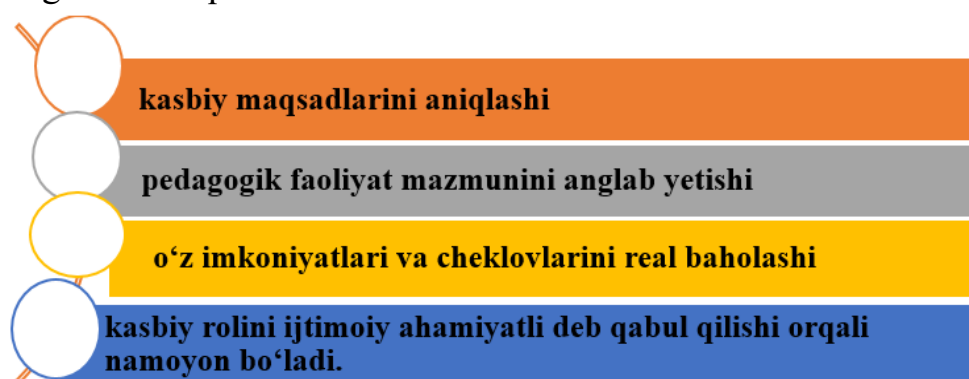
Kasbiy identifikatsiya jarayonida o'qituvchi shaxsining o'zini anglash va kasbiy o'sish mexanizmlari zamonaviy ta'lim tizimining muhim ilmiy-pedagogik muammolaridan biri hisoblanadi. Bugungi globallashuv va ta'lim islohotlari sharoitida o'qituvchidan nafaqat puxta kasbiy bilim va ko'nikmalar, balki o'z kasbiy rolini anglay

oladigan, o'zini muntazam ravishda rivojlantirib borishga qodir shaxs bo'lish talab etilmoqda. Shu jihatdan, kasbiy identifikatsiya o'qituvchining pedagogik faoliyatga ongli munosabatini shakllantiruvchi muhim jarayon sifatida namoyon bo'ladi.

Kasbiy identifikatsiya - bu shaxsning o'zini muayyan kasb egasi sifatida ongli ravishda tan olishi, kasbiy qadriyatlarni qabul qilishi va o'z faoliyatini shu kasb bilan aynanlashtirishi jarayonidir. Kasbiy identifikatsiya o'qituvchi shaxsining o'zini muayyan kasb egasi sifatida anglashini, pedagogik faoliyatni shaxsiy qadriyatlari bilan uyg'unlashtirishini va kasbiy mas'uliyatni ichki ehtiyoj sifatida qabul qilishini ifodalaydi. Ushbu jarayon davomida o'qituvchi o'zining kasbiy maqsadlarini aniqlaydi, pedagogik faoliyat mazmunini chuqur anglaydi hamda jamiyat oldidagi ijtimoiy vazifalarini idrok etadi. Natijada o'qituvchi o'z kasbiga nisbatan barqaror ijobiy munosabatni shakllantiradi.

O'qituvchi shaxsining o'zini anglash jarayoni kasbiy identifikatsiyaning ajralmas tarkibiy qismi bo'lib, pedagogning o'z kasbiy imkoniyatlari, shaxsiy fazilatlari va faoliyat natijalarini tahlil qilishi orqali amalga oshadi. O'zini anglash jarayonida o'qituvchi o'zining kuchli va zaif tomonlarini aniqlaydi, kasbiy rivojlanishga to'sqinlik qiluvchi omillarni anglab yetadi va o'z-o'zini takomillashtirish yo'nalishlarini belgilaydi. Bu jarayon pedagogik refleksiya, o'z-o'zini baholash va kasbiy motivatsiya orqali namoyon bo'ladi.

Kasbiy identifikatsiya jarayonida o'qituvchining kasbiy o'sishi uzluksiz ta'lim va o'z ustida ishlash orqali ta'minlanadi. Pedagog malaka oshirish kurslari, seminar va treninglarda ishtirok etish, ilg'or pedagogik tajribalarni o'rganish orqali o'z bilim va ko'nikmalarini boyitadi. Shu bilan birga, pedagogik jamoada tajriba almashish, metodik faoliyatda ishtirok etish o'qituvchining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Zamonaviy ta'lim sharoitida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash o'qituvchining kasbiy o'sishida muhim ahamiyat kasb etadi. Innovatsion faoliyat o'qituvchining ijodkorligini rivojlantiradi, kasbiy moslashuvchanligini oshiradi hamda pedagogik faoliyatga nisbatan yangicha yondashuvni shakllantiradi. Bu jarayonda o'z faoliyatini muntazam tahlil qilish va baholash o'qituvchiga kasbiy xatolarni aniqlash va ularni bartaraf etish imkonini beradi.

Kasbiy identifikatsiya va kasbiy o'sish o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, bir-birini to'ldiruvchi jarayonlardir. O'qituvchining o'zini pedagog sifatida anglash darajasi qanchalik yuqori bo'lsa, uning kasbiy rivojlanishga bo'lgan intilishi shunchalik kuchli bo'ladi. O'z navbatida, kasbiy faoliyatdagi yutuqlar o'qituvchining kasbiy identifikatsiyasini mustahkamlab, o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, kasbiy identifikatsiya jarayonida o'qituvchi shaxsining o'zini anglash va kasbiy o'sish mexanizmlari ta'lim samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. O'qituvchining o'z kasbini ongli ravishda qabul qilishi, kasbiy qadriyatlarni ichki ehtiyoj sifatida anglash va uzluksiz rivojlanishga intilishi zamonaviy, raqobatbardosh pedagog shaxsini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bois, ta'lim muassasalarida o'qituvchilarning kasbiy identifikatsiyasi va o'zini rivojlantirishini qo'llab-quvvatlovchi pedagogik shart-sharoitlarni yaratish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Gulbahor Bekberdiyeva (2025). PEDAGOGIK FAOLIYATNI AMALGA OSHIRISH UCHUN O'QITUVCHINING KASBIY TAYYORGARLIGI. "TA'LIM VA TARAQQIYOT" NAMANGAN DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI. 537-543. <https://journal.namspi.uz/file/2025032008133703.pdf>
2. G.O.Bekberdiyeva (2025). FORMATION OF ORGANIZATIONAL SKILLS OF FUTURE TEACHERS. SCIENCE AND INNOVATION INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL. 102-104. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14825535>
3. Bekberdiyeva Gulbahor Ortiqaliyevna 2025. BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KASBIY MUHITGA MOSLASHTIRISHNING ILMIY VA PEDAGOGIK TAMOIYILLARI. TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR. 270-273. <https://phoenixpublication.net/index.php/TANQ/article/view/2664>
4. Bekberdiyeva Gulbahor Ortiqaliyevna (2025). BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KASBIY MUHITGA MOSLASHTIRISHNING ILMIY VA PEDAGOGIK TA'MOILLARI. "TOP IZLANUVCHI -2025" ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI. 270-273. <https://phoenixpublication.net/index.php/TANQ/article/view/2664/2253>
5. Bekberdiyeva Gulbahor Ortiqaliyevna (2024). BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI KASBIY MUHITGA MOSLASHTIRISH TUSHUNCHASI VA MOHIYATI. Nukus Branch Physical Education and Sports (4). 318-323. <https://www.researchgate.net/publication/384455691>
6. Bekberdiyeva Gulbahor Ortiqaliyevna (2024). GOALS AND TASKS OF FORMING PROFESSIONAL ETHICS SKILLS IN FUTURE TEACHERS.

ACADEMIC RESEARCH IN MODERN SCIENCE International scientific-online conference. 25-31. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11408297>.

7. Gulbahor Bekberdiyeva (2025). PEDAGOGIK FAOLIYATNI AMALGA OSHIRISH UCHUN O'QITUVCHINING KASBIY TAYYORGARLIGI. "TA'LIM VA TARAQQIYOT" NAMANGAN DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI. 537-543. <https://journal.namspi.uz/file/2025032008133703.pdf>

8. G.O.Bekberdiyeva (2025). FORMATION OF ORGANIZATIONAL SKILLS OF FUTURE TEACHERS. SCIENCE AND INNOVATION INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL. 102-104. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14825535>

9. Bekberdiyeva Gulbahor Ortiqaliyevna 2025. BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KASBIY MUHITGA MOSLASHTIRISHNING ILMIY VA PEDAGOGIK TAMOIYILLARI. TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATION G'OYALAR. 270-273. <https://phoenixpublication.net/index.php/TANQ/article/view/2664>